Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส*

Potential Factors Contributing to the Development of Community Strength in Narathiwat Province.

พัชนี ตูเล๊ะ (Patchanee Tuleh)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส และเพื่อนำข้อมูลมากำหนดแนวทางสำหรับเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาประกอบด้วยผู้นำ 4 เสาหลัก คือ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำตามธรรมชาติ และผู้นำศาสนา ตัวแทนจากชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 13 ชุมชนในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 52 คน ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวมรวมข้อมูล วิเคราะห์ และอภิปรายผลข้อมูลเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส ด้านเศรษฐกิจชุมชน การรวมกลุ่มทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการทรัพยากรในชุมชน การปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพอนามัย การดูแลสุขภาพ ด้านศาสนาวัฒนธรรม และประเพณี การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ด้านการพัฒนาคนในชุมชน การสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดกันในชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน การจัดตั้งกองทุนในชุมชน ได้แก่ กองทุนฌาปนกิจศพ กองทุนออมทรัพย์ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีชุดรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน ส่วนแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ควรส่งเสริมอาชีพให้กับคนว่างงาน ส่งเสริมอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และอบรมให้ความรู้ตามความถนัดของคนในชุมชน ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง มีการฟื้นฟูธรรมชาติ ควรมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาต่อเนื่องทุกปี มีการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปยังรุ่นลูกรุ่นหลาน มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในชุมชน จัดตั้งกองทุนและการป้องกันรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน โดยใช้วิธีให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม

คำสำคัญ : ปัจจัยส่งเสริม, ความเข้มแข็งของชุมชน,

---

* บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลและพัฒนาความเข้มแข็งและกำหนดแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส

** อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
Faculty of Management Sciences Princess of Naradhiwas University., Email : Patchaneetuleh@gmail.com. , 08-2261-611

Abstract

The purpose of this research were to investigate the factors promoting and strengthening of community in Narathiwat Province and to provide the guidelines for strengthening the community in Narathiwat Province. The target group consisted of 52 people from four main leader groups of the community which were area leaders, local leaders, natural leader and religious leaders who were representatives from 13 strengthened communities in Narathiwat Province. The research design was a qualitative study. The data were collected by the interviews. The data were analyzed by descriptive analysis.

The results revealed that the factors promoting and reinforcing the strength of community's economic in Narathiwat Province was supporting the villagers to establish the agricultural group in accordance with the philosophy of sufficiency economy. For the community resource management, the children and youth were raised awareness of conserving the environment. In the matter of heath, health care was promoted. For the religion, culture and traditions, the cultures of the community were inherited. The community members exchanged ideas. For the community management, the cremation and savings fund were established. For the security in life and property, there were security guards in the community. The guidelines for strengthening the community suggested that there should be career promotion for the unemployed community members. The career promotion should be based on sufficiency economy philosophy. People in the community should be educated depending on their abilities. The garbage must not be littered into the rivers. Natural regeneration should be proceeded. Religious activities should be held every year. The arts, cultures and local wisdom should be inherited to children in new generation. There should be the activities to exchange knowledge in the community. The community fund should be established. The community members should take part in securing the lives and properties of people in the community.

Keywords: potential factors, community strength

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ข่าวสาร กอปรกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความซับซ้อน ส่งผลต่อการคาดการณ์และวางแผนการดำเนินงานยากยิ่งขึ้น จากสถานการณ์ดังกล่าว ประเทศไทยจึงจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สอดคล้องกับกระแสความผันแปรของสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งก้าวเข้าสู่การดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) อันประกอบด้วยประเด็นการพัฒนาหลักที่สำคัญ คือ ยึดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร และการบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ทั้งนี้ การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศนั้น ชุมชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และต้องเริ่มจากระดับฐานราก โดยเน้นการพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นหลัก เมื่อประชาชนในชุมชนเป็นผู้กำหนด การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนย่อมแตกต่างกันตามบริบทของปัจจัยต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความเพียงพอเหมาะสมของทรัพยากร เป็นต้น จึงจะก่อเกิดความเข้มแข็งของชุมชนที่แท้จริง ซึ่งการสร้างความเข้มแข็งนั้นขึ้นอยู่กับบริบทเชิงพื้นที่ในการดำเนินงานและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนที่มีความพร้อมต่อการพัฒนา และแนวทางส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจแก่ชุมชน โดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ ต้องสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน ภายใต้ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ความรู้ การยอมรับ ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกันของภาคีสมาชิก และชุมชนเป้าหมายเป็นศูนย์กลางของการเสริมสร้างความเข้มแข็ง (นภาภรณ์ หะวานนท์, 2550 และทวี วัชระเกียรติศักดิ์, 2559)

ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ส่งผลให้เกิดความสูญเสีย ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ประชาชนต่างศาสนาที่เคยอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในอดีต เกิดความหวาดระแวงต่อกัน อีกทั้งการยุยงปลุกปั่นให้เกิดความแตกแยกระหว่างประชาชนของทั้งสองศาสนา ทำให้ความเข้มแข็งของชุมชนเกิดความสั่นคลอน ปัญหาดังกล่าวหลายภาคส่วนของจังหวัดนราธิวาสตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยมุ่งเน้นการพัฒนากำลังภาคประชาชนให้มีศักยภาพในการคุ้มครองและรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้มีความเข้มแข็งต่อการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และส่งเสริมการใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ดังนั้น ชุมชนที่มีความเข้มแข็งต้องเริ่มจากการสร้างความเข้าใจจากการมีผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถสร้างบรรยากาศ และความสัมพันธ์ของคนสองกลุ่มให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สร้างความปรองดอง สมานฉันท์ ด้วยแนวความคิดที่ว่าแตกต่างแต่ไม่แตกแยก รวมถึงการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยรณรงค์ และปลูกจิตสำนึกแก่เด็กและผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน/ชุมชน ให้ตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดที่จะก่อเกิดผลเสียแก่หมู่บ้าน/ชุมชน หากสามารถสร้างความเข้าใจและ

ตระหนักรู้สิ่งเหล่านี้แก่ชุมชนได้ ทุกชุมชนในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสก็จะเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานสถิติจังหวัดนราธิวาส, 2560)

ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งตามบริบททางสังคม การเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และมีแนวทางการพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งเช่นใดจึงเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสนอทางเลือกแก่ชุมชนอื่น ๆ ที่สนใจ และเรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชนในจังหวัดนราธิวาสที่ผ่านการพัฒนาจนเป็นชุมชนเข้มแข็ง แล้วนำไปพัฒนาชุมชนของตนเอง ให้เกิดความเข้มแข็งต่อการดำรงชีวิตต่อไป ตลอดจนสร้างกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสม สำหรับนำไปใช้ในชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองและเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อนำข้อมูลมากำหนดแนวทางสำหรับสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส

วิธีการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวมรวมข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาประกอบด้วยผู้นำ 4 เสาหลัก คือ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำตามธรรมชาติและผู้นำศาสนา ตัวแทนจากชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 13 ชุมชนในตำบลจังหวัดนราธิวาส โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จำนวน 52 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสังเคราะห์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยปัจจัย 7 ด้านตามแนวความคิดของครรชิต พุทธโกษา (2554) ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 1) ท่านมีส่วนในการส่งเสริมอาชีพ การสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านหรือไม่ อย่างไร และ 2) ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนอย่างไร
2. ด้านการจัดการทรัพยากรในชุมชน มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 1) ท่านมีส่วนในการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือไม่ อย่างไร และ 2) ท่านมีแนวทางในจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไร
3. ด้านสุขภาพอนามัย มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 1) ท่านมีส่วนในการสร้างเสริมสุขภาพอนามัยให้กับชาวบ้านหรือไม่ อย่างไร และ 2) ท่านมีแนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพอนามัยให้กับชาวบ้านอย่างไร

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

4. ด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 1) ท่านมีส่วนในการส่งเสริมการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนหรือไม่ อย่างไร และ 2) ท่านมีแนวทางการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนอย่างไร

5. ด้านการพัฒนาคนในชุมชน มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 1) ท่านมีส่วนในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร และ 2) ท่านทีแนวทางสร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชน เช่น การแลกเปลี่ยน การแบ่งปันความรู้ในชุมชนอย่างไร

6. ด้านสวัสดิการชุมชน มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 1) ท่านมีส่วนในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการภายในชุมชนหรือไม่ อย่างไร และ 2) ท่านมีแนวทางส่งเสริมการจัดสวัสดิการภายในชุมชนอย่างไร

7. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 1) ท่านมีส่วนป้องกันรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนหรือไม่ อย่างไร และ 2) ท่านมีแนวทางป้องกันรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนอย่างไร

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การตรวจสอบความตรง (Validity) จะใช้วิธีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านผู้นำชุมชน จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถาม เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2555 : 150)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารหนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน

2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแล้วตามข้อเสนอแนะ หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์และสอดคล้องโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

5. นำแบบแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว มาจัดทำฉบับสมบูรณ์สำหรับการเก็บข้อมูลต่อไป

6. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เรียบเรียงเนื้อหาข้อมูล วิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ และเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

สรุปผลการวิเคราะห์ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน

ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการแนะนำและให้ความรู้กับคนในกลุ่มอาชีพเกษตร เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปลูกผักปลอดสารพิษ เลี้ยงสัตว์ กลุ่มแปรรูปอาหาร เช่น กือโป๊ะ ขนมไทย ทุเรียนกวน ส้มแขก กลุ่มอาชีพอื่นๆ เช่น ทำกรอบรูปใบไม้สีทอง ตัดผม มีการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชน และตลาดนัด โดยมีคณะกรรมการกำกับติดตาม ทำให้คนในชุมชนมีรายได้ โดยมีศูนย์การศึกษานอกระบบ ผู้นำ เกษตรกร กลุ่มสตรี และเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน เป็นการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวทางในการส่งเสริมด้านอาชีพให้กับชุมชน ส่งเสริมอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการออมในครัวเรือนเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย โดยการนำผลิตภัณฑ์ไปขายนอกพื้นที่ และยกระดับสินค้าเป็นสินค้า OTOP หน่วยงานภาครัฐต้องสนับสนุนงบประมาณ และศูนย์การศึกษานอกระบบ เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์ ประมง มาอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี และเยาวชนที่ว่างงานเพื่อสร้างอาชีพ โดยมีกองทุนกู้ยืมเงินในชุมชน

2. ด้านการจัดการทรัพยากรในชุมชน

การส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการรณรงค์ไม่ตัดไม้ทำลายป่า มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรป่าไม้และน้ำ โดยวิธีการปลูกป่าทดแทน ปรับพื้นที่รกร้างมาใช้ประโยชน์ การขุดลอกคูคลองระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม การสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อใช้ในฤดูแล้ง มีการบริหารจัดการขยะเพื่อป้องกันโรคและทำให้ชุมชนมีความสะอาดน่าอยู่ ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ

แนวทางในการจัดการทรัพย์กรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการฟื้นฟูธรรมชาติ โดยการห้ามตัดไม้ทำลายป่า ส่งเสริมการปลูกป่า บริเวณบ้านของตนเองและบริเวณสองข้างทางถนน และไม่จับปลาในฤดูวางไข่ ส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นถึงประโยชน์ของการรักษาสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมและการทำข้อตกลงระหว่างคนในชุมชน มีการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักษาสิ่งแวดล้อม มีการบริหารจัดการขยะ โดยไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง รณรงค์การลดใช้ถุงพลาสติกเพื่อลดปริมาณขยะในชุมชน ซึ่งมีการบูรณาการความรู้จากผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขในการดูแลคนในชุมชน

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

3. ด้านสุขภาพอนามัย

การสร้างเสริมสุขภาพอนามัยให้กับชาวบ้าน มีการดูแลสุขภาพ โดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนตรวจสุขภาพ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค ซึ่งได้รับความร่วมมือจากโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ สาธารณะสุข โรงพยาบาลประจำตำบล แพทย์เคลื่อนที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชน มีการส่งเสริมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา เพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง

แนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพอนามัยการดูแลสุขภาพ ส่งเสริมให้ทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ รักษาความสะอาด โดยอาสาสมัครสาธารณสุขลงพื้นที่ตรวจสุขภาพคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย เช่น เต้นเอโรบิก วิ่งและปั่นจักรยาน เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง

4. ด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี

การส่งเสริมการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และมีการจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น กวนอาซูรอ งานเมาลิด ทำบุญเดือนสิบ กวนข้าวทิพย์ วันสงกรานต์ และมีการจัดกีฬาสัมพันธ์ทุกปี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และบางกิจกรรมที่จัดขึ้นศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามสามารถทำร่วมกันได้

แนวทางการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการส่งเสริมให้เรียนอัลกุอานในโรงเรียนตาดีกา มีการจัดการแข่งขันกีฬา เช่น กวนอาซูรอ ปัจจัตสีลัต ดีเกฮูลู เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีจากรุ่นสู่รุ่นและสร้างความสามัคคีโดยผู้นำและประชาชนร่วมกันสืบสานวัฒนธรรมประเพณี จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาต่อเนื่องทุกปี ที่มัสยิดและวัดในชุมชน

5. ด้านการพัฒนาคนในชุมชน

การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพและเรียนรู้การอยู่ร่วมกันผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิถีชีวิตระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิม เพื่อให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมไปถึงส่งเสริมความรู้จากการไปศึกษาดูงาน เชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้ เพื่อให้เรียนรู้จากโลกภายนอก โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบล บัณฑิตอาสา ศูนย์การศึกษานอกระบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ และมีการจัดตั้งห้องสมุดในชุมชน

แนวทางสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น มีการศึกษาบริบทของพื้นที่เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาและสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำกับชาวบ้าน ทั้งไทยพุทธกับไทยมุสลิม มีการส่งเสริมความรู้ โดยการนำหลักคำสอนศาสนามาสอนคนในชุมชน มีการเชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้ เช่น เรื่องกฎหมาย อาชีพ และส่งเสริมการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ

6. ด้านสวัสดิการชุมชน

การส่งเสริมการจัดสวัสดิการภายในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อกู้ยืมกรณีฉุกเฉิน มีการจัดสวัสดิการชุชน มอบทุนเลี้ยงชีพสำหรับคนจนและเด็กกำพร้า กองทุนฌาปนกิจศพ มีสหกรณ์ในชุมชน ส่วนการบริหารจัดการมีการสำรวจความต้องการและจัดลำดับความสำคัญเพื่อสนองตอบความต้องการของคนในชุมชน

แนวทางส่งเสริมการจัดสวัสดิการภายในชุมชน ควรมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มฌาปนกิจศพ กลุ่มออมทรัพย์ และสหกรณ์ในชุมชน

7. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การป้องกันรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน มีชุดรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน โดยมีการเดินสำรวจ แบ่งโซนรับผิดชอบ และมีเวรกลางวันกลางคืน มีจุดตรวจ จุดสกัดในชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย

แนวทางป้องกันรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลหมู่บ้าน ร่วมกับชุดรักษาความมั่นคงปลอดภัยและติดตั้งกล้องวงจรปิดในชุมชน

อภิปรายผล

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส ด้านเศรษฐกิจชุมชนส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีการแนะนำและให้ความรู้กับคนในกลุ่มอาชีพเกษตร กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มอาชีพอื่นๆ เช่น ทำกรอบรูปใบไม้สีทอง ตัดผม ทำให้คนในชุมชนมีรายได้ และใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก มีคณะกรรมการกำกับติดตาม โดยมีศูนย์การศึกษานอกระบบ ผู้นำ เกษตรกรกลุ่มสตรี และเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของสุรศักดิ์ วิเศษนคร และประชุน คะเนวัน (2556) พบว่า ด้านเศรษฐกิจ บุคลากรและผู้นำชุมชน ได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดโครงการหรือกิจกรรมสร้างงาน เพื่อเพิ่มรายได้แก่ประชาชน และฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่ประชาชน มีการพัฒนากลุ่มอาชีพต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาเทวประภาส มากคล้าย, บุญทัน ดอกไธสง, บุษกร วัฒนบุตร (2559) พบว่า สภาพชุมชนเข้มแข็งเกิดจากการช่วยเหลือพึ่งพากัน การประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรมที่ต้องอาศัยการพึ่งพากัน เป็นการส่งเสริมศักยภาพความเข้มแข็งชุมชน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้นำและคนในชุมชน ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งการสร้างอาชีพ และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ ด้านการจัดการทรัพยากรในชุมชน มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับการศึกษาของชุติมา สามารถ และเก็ตถวา บุญปราการ (2559) พบว่า การจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของผู้นำ และสมาชิกในชุมชนมีรูปแบบการจัดการป่าชุมชนโดยการเริ่มจากการสร้างจิตสำนึกในการทำให้รู้สึกว่าป่าชุมชนเป็นของทุกคนและมีความรู้สึกหวงแหนป่า มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการจัดการดูแล มีการตั้งกฎระเบียบในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน มีวิธีการจัดการดูแลป่าผ่านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน ถ้าทรัพยากรในชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์และคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ก็จะส่งผลให้การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและปลอดภัย ด้านสุขภาพอนามัย มีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพโดยการอบรมให้ความรู้โดยได้รับความร่วมมือจากโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ สาธารณะสุข โรงพยาบาลประจำตำบล แพทย์เคลื่อนที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชน สอดคล้องกับการศึกษาของพัชราภา สิงห์ธนสาร (2560) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนคือการดูแลสุขภาพของคนในครัวเรือน โดย

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การดูสุขภาพด้วยการไม่สูบบุหรี่ ดังนั้น ถ้าคนในชุมชนให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพก็จะส่งผลให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ก็จะทำให้มีเวลามาพัฒนาชุมชนของตนเอง ด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ส่งเสริมการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน โดยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และมีการจัดกิจกรรมทางศาสนา และบางกิจกรรมที่จัดขึ้นศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามสามารถทำร่วมกันได้สอดคล้องกับการศึกษาของอุสมาน หวังสนิ (2554) พบว่า มีการจัดกิจกรรมของศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามที่กิจกรรมที่ทำประจำปี เช่น จัดงานวันตรุษอิดิ้ลอัฎฮาหรืออิดิ้ลฟิตรีหรือวันรายอ การจัดกิจกรรมแห่เทียนพรรษา เป็นต้น เพื่อส่งเสริมความความสัมพันธ์ที่ดีและความสามัคคีของคนในชุมชน ด้านการพัฒนาคนในชุมชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพและเรียนรู้การอยู่ร่วมกันผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การไปศึกษาดูงานเชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้สอดคล้องกับการศึกษาของธันยพร วณิชฤทธา (2558) พบว่า มีความสามารถในการเรียนรู้เป็นทีม จากการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน ดังนั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ทำให้คนในชุมชนสามารถนำความรู้มาปรับใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในชุมชนอย่างยั่งยืน ด้านสวัสดิการชุมชน มีการจัดสวัสดิการภายในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนเลี้ยงชีพสำหรับคนจนและเด็กกำพร้า กองทุนฌาปนกิจศพ สอดคล้องกับการศึกษาของขนิฐา ทองเย็น (2558) พบว่า การจัดการสวัสดิการชุมชน กองทุนฌาปนกิจ สวัสดิการเพื่อการศึกษา การช่วยเหลือผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งการจัดการสวัสดิการชุมชนถือว่าเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจของคนในชุมชน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีชุดรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน โดยมีการเดินสำรวจ แบ่งโซนรับผิดชอบ และมีเวรกลางวันกลางคืน มีจุดตรวจ จุดสกัดในชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสอดคล้องกับการศึกษาของกมลศักดิ์วงศ์ ศรีแก้ว, จิระพงค์ เรืองกุน และสายใจ ชุนประเสริฐ (2560) พบว่า ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน คนในชุมชน มีความมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต พิจารณาได้จากความไว้วางใจความใกล้ชิดกันของคนในชุมชน ดังนั้น เมื่อคนในชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินก็จะใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

2. แนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส แนวทางในการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน ควรส่งเสริมอาชีพให้กับคนว่างงาน ส่งเสริมอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและอบรมให้ความรู้ตามความถนัดของคนในชุมชนสอดคล้องกับการศึกษาของรัษฎากร วินิจกุล (2559) พบว่า แนวทางการพัฒนา โดยการส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่ประชาชนเพื่อสามารถสร้างรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพหลักอย่างยั่งยืน แนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง มีการฟื้นฟูธรรมชาติ สอดคล้องกับการศึกษาของศศิภา ปัญญาวัฒนาสกุล, ชมภูนุช หุ่นนาค, พลศักดิ์ จิรไกรศิร และสมเจตน์ พันธุโฆษิต (2559) พบว่า การพัฒนาศักยภาพด้านกระบวนการความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งให้สามารถนำความรู้ไปบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรอย่างยั่งยืนร่วมกัน แนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพอนามัยให้กับชาวบ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขลงพื้นที่ตรวจสุขภาพของประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายสอดคล้องกับการศึกษาของประสิทธิ์ พิริยะไพบูลย์ (2559) พบว่า การได้รับบริการด้านสุขภาพจากอาสาสมัครสาธารณสุข และระบบบริการสุขภาพของชุมชน การได้รับการตรวจคัดกรองด้านสุขภาพ มีกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน เช่น การออกกำลังกายแนวทางการอนุรักษ์

สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาต่อเนื่องทุกปี มีการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นไปยังรุ่นลูกรุ่นหลานสอดคล้องกับการศึกษาของสมบูรณ์ ธรรมลังกา (2556) พบว่า วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวทางสร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชน เช่น การแลกเปลี่ยน การแบ่งปันความรู้ในชุมชน เชิญผู้ทรงมาบรรยายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนในชุมชนสอดคล้องกับการศึกษาของพลสัณห์ โพธิ์ศรีทอง และเพชรา พิพัฒน์สันติกุล (2555) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นรากฐานและเป็นพลังในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน ชุมชนได้เรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และชุมชนได้ร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง แนวทางส่งเสริมการจัดสวัสดิการภายในชุมชน จัดตั้งกองทุนสอดคล้องกับตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่สุมาลี สันติพลวุฒิ, โสมสกาว เพชรานนท์, และสมหมาย อุดมวิทิต (2557) กล่าวว่า ทุนทางสังคม ประกอบด้วย การมีองค์กรในชุมชน ความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ความมั่นคงของที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สรุปศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็ง คือ ผู้นำและประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง มีการพัฒนาศักยภาพผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในการสร้างอาชีพ ดูแลสุขภาพ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึงการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน ส่วนแนวทางในการสร้างความเข้มแข็ง คือ คนในชุมชนต้องมีอาชีพ และพัฒนาความรู้เพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญของตนเองและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันในชุมชน รวมไปถึงการส่งเสริมการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพชีวิติของคนในชุมชนดีขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรเอกชนเป็นผู้กำหนดนโยบาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนให้แก่ ส่วนราชการและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนทุกชุมชนได้ทำความเข้าใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ที่มีส่วนได้เสียในแต่ละชุมชนได้รับรู้ และนำไปสู่การประชาคมไปประยุกต์ใช้ต่อไป

1.2 การกำหนดนโยบายการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่าง ๆ จากผู้นำและผู้มีอำนาจจากส่วนภูมิภาค คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ จนถึงส่วนท้องท้องถิ่น คือ นากยกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน พระสงฆ์ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านให้การสนับสนุนและร่วมมือกันนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะต่อท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ข้อเสนอแนะต่อชุมชน ควรมีการส่งเสริมกระบวนการทำงานของคนในชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สภาพพื้นฐานของชุมชน สถานที่ตั้งจำนวนครัวเรือนและประชากร เป็นต้น ด้านความรู้และการศึกษา ระดับการศึกษาของคนในชุมชนและการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการแสดงความคิดเห็น ความปลอดภัยจากภัยพิบัติและความเสี่ยงของชุมชน สภาวะทั่วไปของประชาชน/ชุมชนต่อปัญหายาเสพติด โดยทำการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็ง และเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกนำมากำหนดเป็นชุมชนต้นแบบให้กับชุมชนอื่น ๆ ไปปรับใช้กับชุมชนของตนเอง

2. ควรศึกษาความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรและมีแนวทางแก้ไขอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่สนับสนุนทุน และผู้ทรงคุณวุฒิ รศ.ดร.โยธิน แสวงดี อาจารย์ดร.สายทอง แก้วฉาย และนายกาหลง แดงสุวรรณ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพร่อน)

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

Bhuddhakosa, K., (2011). “khūmūkānphatthanāchumchonhǣngkānrīanrū chabapsomboon” [Complete Guideline for developing the Community of Learning]. Retrieved from http://www.kruinter.com/file/29720141006205700-[kruinter.com].pdf.

ครรชิต พุทธโกษา. (2554). *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์*. สืบค้นจาก http://www.kruinter.com/file/29720141006205700-[kruinter.com].pdf.

Havanon, N. (2007). “Tritdīthānrāknairūangkhwāmkhēmkhǣngkhoṇgchumchon” [a grounded theory of the Community’s Strenght]. Thammsat University, Bangkok.

นภาภรณ์ หะวานนท์. (2550). *ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพ.

Makklay, T., Dokthaisong, B., & Wattanabut, B. (2016). “Phutthabūranākānphūakānphatthanā Samatthana‘ongkānboṛihānsūantambon Naikānsœ̄msāngchumchonkhēmkhǣng” [Buddhist Integrated Approach to Subdistrict Administrative Organization’s Competency Development For Strengthen Community]. Humanities, Social Sciences and Arts Journal Year, Year 9, 3 (September-December): 615-630.

พระมหาเทวประภาส มากคล้าย, บุญทัน ดอกไธสง, บุษกร วัฒนบุตร. (2559). *พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะองค์การบริหารส่วนตำบล ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 9, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) : 615 - 630.

Narathiwat Statistical Office. (2017). Situational Analysis Report in Narathiwat Province. Retrieved from http://narathiwat.nso.go.th/

สำนักงานสถิติจังหวัดนราธิวาส. (2560). *รายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดนราธิวาส*. สืบค้นจาก http://narathiwat.nso.go.th/

Office of the National Economics and Social Development Board The National Economic and Social Development Plan. (2017). The twelfth Plan. Retrieved from http://www.nesdb.go.th/download/plan12.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12* สืบค้นจาก http://www.nesdb.go.th/download/plan12.

Punyawattanasakul, P., Hunnark, Ch., Jirakraisiri, P., & Pantukosit, S. (2016). “Phatthanākān Nǣokhwāmkhitkānmīsuanruāmnaikānchatkānkhwāmruchumchon:Kranīsuksākhuanphaichalokhlunnaiphunthīchaifangthalechangwatsamutsakorn”[ConceptualDevelopment Of Participation Toward Community’s KnowledgeManagement : A Study Of Bamboo Embroidery In Samut Sakhon]. Humanities, Social Sciences and Arts Journal Year, Year 9, 3 (September-December): 29-47.

ศศิภา ปัญญาวัฒนาสกุล ชมภูนุช หุ่นนาค พลศักดิ์ จิรไกรศิร และสมเจตน์ พันธุโฆษิต. (2559). *พัฒนาการแนวความคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ชุมชน: กรณีศึกษา เขื่อนไผ่ชะลอคลื่นในพื้นที่ชายฝั่งทะเลจังหวัดสมุทรสาคร.* วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 9, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) : 29 – 47.

Phosrithong, P., & Pipatsantikul, P. (2012). “Kānphatthanākhwāmkhēmkhænghaichumchon” [Building-up the Strength of the Community]. Bangkok.

พลสัณห์ โพธิ์ศรีทอง และเพชรา พิพัฒน์สันติกุล. (2555). *การพัฒนาความเข้มแข็งให้ชุมชน*. กรุงเทพฯ.

Piriyapaiboon,P.(2016).“Kānsuksākāndulæsukphāpduāiton‘ēngkhongkhrobkhruānaiphāktawan‘ok chiangnua. [Family Self Care in North Eastern]. Retrieved fromhttp://phc.moph.go.th/www_hss/data_center/dyn_mod/On_Website.pdf.

ประสิทธิ์ พิริยะไพบูลย์. (2559). *การศึกษาการดูแลสุขภาพด้วยตนเองของครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* สืบค้นจาก http://phc.moph.go.th/www_hss/data_center/dyn_mod/On_Website.pdf.

Ratchattranon, W. (2012). “Withīlæthekniknaikānwichaithāngratthasāt.” [Methods and techniques in Political Science Research]. Bangkok. Thongkamol.

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์.(2555). *วิธีและเทคนิคในการวิจัยทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ทองกมล.

Santipollavut,S.,Bejranonda,S.,&Udomwitid,S.(2014).“Tuachīwatkhwāmkhēmkhængkhongchumchon læpatchaithīmīittipoltokhwāmkhēmkhængkhongchumchon” [Community Empowerment Indicators and Factors Affecting Community Empowerment]. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/238096662.

สุมาลี สันติพลวุฒิ, โสมสกาว เพชรานนท์, และสมหมาย อุดมวิทิต. (2557). *ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชน*.สืบค้นจาก https://www.researchgate.net/publication/238096662.

Singhathanasarn, P. (2017). “Patchaithīmiphontokānphatthanāsetthakitchumchon Khettambonmæwong ‘Amphœmæwong Changwatnakornsawan” [Factors Affecting the Community Economic Development in Area Mae-Wong Tambon, Mae-Wong District, Nakhon Sawan Provonce]. Ph.D. in Social Sciences Journal, Year 7, 1 (January-April): 57-69.

พัชราภา สิงห์หธนสาร. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เขตตำบลแม่วงก์ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์*. วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์. ปีที่ 7,ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) : 57-69.

Samart, Ch., & Boonprakarn, K. (2016). “Kān̆chatkān dulæ pā chumchonyān gmīsuānrūam khō̜ngchumchonbān nikhom Phatthanāthī Nung Tambonthā chamūang ʻAmphœ̄ratphūm Cha̍ngwatsongkhlā.” [Participation Management of Forest Community in Baan Nikom Phattana 1, Tha Chamuang Sub District, Rattaphum District, Songkla Province]. The journal of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Year 11, 1, (January-June) : 193 – 235.

ชุติมา สามารถ และเก็ตถวา บุญปราการ. (2559). *การจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านนิคมพัฒนาที่ 1 ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา*. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่11, ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) : 193 – 235.

Thongyen, K.(2015). “kān phatthana chumchon khemkhæng : kō̜rānī suksā chumchon phūn bamphen khet̄ phāsī cha̍rœ̄n Krung Thēp Mahā Nakhō̜n” [Community Welfare and Needs of Community Welfare for a Well-Being of Songkhla Sajja One-Baht-Pledge Saving per Day Network for the People's Welfare Sector]. Master of Science (Health System Management’s Research, Prince of Songkla University.

ขนิฐา ทองเย็น. (2558). *การจัดสวัสดิการชุมชนและความต้องการสวัสดิการชุมชนเพื่อสุขภาวะ ของเครือข่ายสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน จังหวัดนราธิวาส.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Tumlangka,S.(2013).“Rūpbǣpkāsœ̄msān̆gkhwāmkhēmkhængkhō̜ngchumchondōichaiphūmpany ātho̜ngthinpenthānnai Cha̍ngwatchiangrai.” [Local Wisdom - Based Model to Build up Community Strength in Chiang Rai Province]. Journal of Education, Naresuan University. Year 15, 2 (April-June): 58-66

สมบูรณ์ ธรรมลังกา. (2556). *รูปแบบกาเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในจังหวัดเชียงราย*. วารสารการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 15, ฉบับที่ 2 (เมษายน – มิถุนายน) : 58 - 66.

Wongsrikaew, K., Ruanggoon, J., & Chunprasert, S. (2017). “kān phatthanā chumchonkhēmkhæng : Kranīsuksā Chumchonphūnbamphen Khetphāsīcharoen Krungthēpmahānakhō̜n”[Developmentof Strong Community: A Case Study of Poonbumphen Community, Phasi Charoen District, Bangkok]. Journal of Community Development and Life Quality, Year 5, 1: 46 – 57.

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว, จิระพงค์ เรืองกุน และสายใจ ชุนประเสริฐ. (2560). *การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนพูนบำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร*. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต ปีที่ 5, ฉบับที่1 : 46 – 57.

Watcharakiettisak,T.(2016).“Kān̄sān̄gkhwām̄khēmkhængthān̄gsētthakithaikapchumchondoīkān̄phatthanā̄klum ̒ā̆chiNaiphūn̄thi ̄Ingkān̄bo ̣rihān̄sūantambonpolsongkhrām ̒Amphœ̄nō̄nsūn̄g C̆hangwatnakho ̣nrātchasīmā̄” [Community Econocmic Strengthening by Developing Community Enterprise Group at Tambon Polsongkram Administration Organization, Nongsung District, Nakhonratchasima Province]. Journal of Business Administration. Year 5, 1(January-June): 43 – 54. 5

ทวี วัชระเกียรติศักดิ์. (2559). *การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา*. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ. ปีที่ 5, ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) : 43 – 54.

Wanichritta,T.(2015).“Kān̄phatthanārūpbǣpkān̄lǣkplīanrīanrūbǣpphasomphasān̄Dūailakkān̄sūsān̄phūāKān̄phatthanāphūāsongsœ̄mkhwāmsām̄ātnaikān̄rīanrūpenthīmkho ̣ngklumko ̣ngthunlakprakansukphāpnairadap Tho ̣ngthin” [The Development of Blended Knowledge Sharing Model Through Development Communication Approach to Enhance Team Learning of Local Health Security Fund]. Humanities, Social Sciences and Arts Journal Year, Year 8, 2 (May – August) : 1875 - 1891.

ธันยพร วณิชฤทธา. (2558). *การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสาน ด้วยหลักการสื่อสารเพื่อการพัฒนา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้เป็นทีมของกลุ่มกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น*. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 8, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) : 1875 - 1891.

Winichkul,R.(2016).“Patc̆haithīsongphonto ̣kān̄phatthanāchumchon:Kranīsuksāprachāchonnaikhēt phūnthītambonkhlo ̣nglān̄phatthanā ̒Amphœ̄khlo ̣nglān C̆hangwatkamphǣngpetch [Factors Affecting Community Development: A Case Study from the People in Tambon khlonglanpattana, Amphoe Khlong Lan, Kamphaeng Phet Province]. Western University Research and Journal of Humanities and Social Sciences, Year 2, 3 (September-December: 58-64.

รัษฎากร วินิจกุล. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร*. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 2, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) : 58-64.

Wisetnakhon, S., & Kanewan, P. (2013) “Botbātkhoṃng‘ongkānboṛihānsuāntambon Naikānsœ̄msāngkhwāmKhem̄khængkhoṃngchumchonTambonbānyāng‘Amphœ̄plaimāt Čhangwatburīram” [The Role of Subdistrict Administrative Organization to Reinforce the Strength of Community, Banyang Subdistrict, Lamplama District, Buriram Province]. Journal of Burirum Rajabhat University, the Faculty of Humanities and Social Sciences. Year 5, 2(July-December): 120-133.

สุรศักดิ์ วิเศษนคร และประชุน คะเนวัน. (2556). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลบ้านยาง อำเภอปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์.* วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มนุษศาสตรและสังคมศาสตร์. ปีที่ 5, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) : 120-133.

Wangsani,A.(2011).“Kānphatthanāchumchonkhem̄khæng:Kranīsuksākrabuānkānmīsuānruāmnaik ānčhatthamphǣnchumchon Tambonnāthap ‘Amphœ̄čhanačhangwatsongkhlā [A Community Strengthening: A Case Study of Participatory Process in Community Planning of Na Thap Sub-district, Chana District, Songkhla Province]. The Master of Arts’ Research, Human and Social Development, Princess of Songkla University.

อุสมาน หวังสนิ. (2554). *การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ตำบลนาทับ อำเภอจะนะจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาษาต่างประเทศ

Yamane, T. (1973). *Statistics; An introductory analysis* (3rd ed.). Tokyo: Harper International Edition.